

oversføre den ogsaa paa Forholdene paa Landet. Jeg har allerede nævnt, at der var Fare ved at kaste den offentlige Skole bort, og det saa meget større Fare, som Forholdene paa Landet ikke tillade Konkurrence mellem forskellige private Skoler. Man bortkaster altsaa den store Garanti, der ligger i, at Skolen pekuniært er baaren af det Offentlige, at dens Lærere og Tilsynsmænd vælges af det Offentlige, og lægger det i Forældrenes Hænder og paa deres Ansvar og siger: Ere I tilfredse med den Undervisning, der gives af de paagjældende Lærere, saa er det godt, ellers lad vi os nøje, thi det er vanskeligt gennem den Kontrol, som jeg antager, at Flertallet vilde holde med den private Skole, at faae den Garanti for den rette Skolegang, som man efter min Mening kun kan faae gennem den offentlige Skole. Ikke maa de Herrer sige: Vi have Exempler paa, at Fristolerne virke meget gavnlige, thi det kunde aldrig falde mig ind at drage i Tvivl, at der gives mange dygtige og nidkjære Mænd, som sige: Vi ønske privat at virke i Skolens Gjerning og saa danne en Skole, der ofte kan gaa videre frem end den offentlige Skole; men dette maa vi ganske se bort fra, naar det Spørgsmaal reises: Vilde I kaste den offentlige Skole bort og i Stedet for den sætte den private? Hvis man vilde forsøge at gennemføre en saadan Ordning af vort Skolevæsen, ikke efter almindelige Antydninger, men hvis man vilde opstille det saaledes, som vort Skolevæsen i Fremtiden skulde se ud, da tror jeg, at meget Gaa vilde være med dertil. Jeg tror, at Lærerstandens vilde gaa tilbage baade i pekuniær og aandelig Henseende, og at Skolevæsenet vilde gaa tilbagetrædt, og jeg tror, at Børnene ingentunde vilde faae den Undervisning i saadanne Skoler, som de nu faae i Kommunestolerne. Denne min Opfattelse af det almindelige Skolespørgsmaal gjør, at ogsaa jeg hilser det Lovforslag, der her er kommet frem, med Tak; men saa vil jeg tilføje, at de Anskuelser, jeg saaledes har tilladt mig at fremsætte, ogsaa vilde vise de Herrer, at der fra min Side er en stor Erkjendelse af, at vi vilde have meget godt af ved Siden af den offentlige Skole at faae den private, og jeg kan ikke se Andet end, at det Lovforslag, der her foreligger, naar det i denne Retning blev udført videre, vilde i høi Grad kunne danne en Mægling mellem de forskellige Anskuelser, der her ere komne til Orde. Saaledes som Forslaget nu foreligger fra det andet

Thing, er det efter min Mening et af de størreligste Punkter ved samme, at man netop har ladet hele denne Side af Sagen om den private Skoles Stilling henligge temmelig ufuldstændigt behandlet. Forslaget herom findes kun berørt i en enkelt Paragraf, nemlig i § 23; ved Siden deraf er der vel Tale om væsentlige Punkter, at det Offentlige kan lade Børn, som ellers skulde gaa i Kommunestoler, anbringe i private Skoler, og at det Offentlige kan træde til og støtte private Skoler, men selve Ordningen af den private Skole er, saa vidt jeg ser, i Lovforslaget, som det foreligger, kun omtalt i § 23. Det er mig imidlertid ikke ganske klart, hvorledes det Forslag, som indeholdes i § 23, vilde være at stille til den nuværende Lovgivning. Efter Loven af 30te September 1864 kendes jo en saadan Anerkjendelse af private Skoler, at disse faae Lov til selv at afholde Examen i Skolen, og der opstilles visse Betingelser for, at dette kan naas. Hvorledes man nu vil stille de paa Basis af denne Lov af 1864 etablerede Skoler i Forhold til den i § 23 omhandlede Børneskole, veed jeg ikke; men saa meget veed jeg, at efter Loven af 30te Septbr. 1864 fordres der dog, for at Vedkommende kan faae Lov til at holde Examen ved sin private Skole, nogen Garanti for Dygtighed, men efter § 23 er det, for at kunne faae Lov til at oprette en Børneskole, tilstrækkeligt, at man forelægger Vidnesbyrd om hæderlig Vandel. Det er en af de Ting, som jeg tror, at man, naar man altsaa vilde have den private Skole frem, i Tide burde sørge for, førend disse Skoler fik større Udbredelse, end de have, at de kom i de rette Hænder, og at der maatte opstilles ganske anderledes strenge Garantifordringer, førend man vilde give Tilladelse til at holde en saadan privat Skole, end at vedkommende Mand eller Kvinde mødte med Vidnesbyrd om hæderlig Vandel; thi ellers vilde man risikere, at de private Skoler, i Stedet for at være de bedste i Landet, sank ned til at blive temmelig tarvelige Skoler. Dette er saaledes en Post, jeg tror kunde trænge til videre Udførelse, og jeg vil i Forbindelse hermed henlede Opmærksomheden paa, at jeg tror, det er ligesaa nødvendigt, at der træffes Bestemmelser for, hvorledes den, der har faaet Ret til at holde en privat Skole, kan berøves samme; thi man har jo ogsaa Exempler paa, at saadanne Skoler have skuffet de Forventninger, man har næret til dem, og i saa Fald bør de paagjældende Autoriteter